

Handlingsprogram för virusorsakad gastroenterit

VÅRDHYGIEN SKÅNE

Utarbetad av: Ann-Christin Hammarlund, Hugo Johansson
Godkänd av: Eva Melander

Datum: **2010-01-15**
Ersätter 2007-10-25

Sida 1 (3)

Plötsliga kräkningar och diarréer med snabb spridning bland patienter och personal orsakas ofta av calicivirus (norovirus och, mera sällan, sapovirus). Ibland kan även rotavirus, adenovirus och astrovirus vara orsak till gastroenterit framförallt hos barn. Sjukdomarna är mycket smittsamma eftersom såväl kräkningar som avföring innehåller stora mängder virus. Immuniteten efter genomgången infektion är kortvarig.

Kontakta snarast vårdhygieniska avdelningen vid två eller flera fall av häftiga kräkningar och/eller diarréer.

Smittväg

Direkt/indirekt kontaktsmitta. Luftburen droppsmitta kan möjligen förekomma om aerosol bildas vid t ex häftiga uppkastningar.

Inkubationstid

12 – 48 timmar.

Smittsamhetsperiod

Vanligen 2 dygn efter att kräkningar/diarréer upphört.

Mikrobiologisk diagnostik och provtagning

För att klargöra vilket virus/bakterie som orsakar symtomen ta prov enligt nedan så snart som möjligt. Vid flera fall på avdelningen ta prov från 2-3 nyinsjuknade personer.

Frågeställning	Provtagning	Remiss	Mottagare
Calicivirus	Faeces i burk med sked (Kräkning i andra hand)	Serologi/ Virologi	Direkt till Viruslab, UMAS eller via resp Klin mikrobiol.lab.
Rotavirus/Adenovirus	Faeces i burk med sked	Serologi/ Virologi	Direkt till Viruslab, UMAS eller via resp Klin mikrobiol.lab.
Clostridium difficile	Faeces i burk med sked	Mikrobiologi	Resp Klin mikrobiologiskt lab
Salmonella/Shigella/ Campylobacter/Yersinia	Faeces i burk med sked eller med Copan-provtagningspinne med svart kork	Mikrobiologi	Resp Klin mikrobiologiskt lab

Vid provtagning för både calicivirus, rotavirus och adenovirus räcker det med en provtagningsburk och en remiss.

Vårdrutiner

- Begränsa antalet personal som vårdar sjuka/inkuberade patienter och om möjligt tillämpa kohortvård.
- Tillämpa basala hygienrutiner med noggrann *handtvätt* och efterföljande *handedesinfektion*.

Åtgärder för att förhindra smittspridning inom berörd avdelning

- Lägg inte nyintagen patient på rum med sjuk eller inkuberad patient.
- Vid gastroenteritfall på flerpatientrum betraktas övriga patienter på detta rum som inkuberade.
- Sjuka eller inkuberade patienter får ej lämna vådrummet utom för akuta undersökningar, behandlingar eller operationer. Märk dörren till vådrummet/en med "gul" skylt.
- Dörrarna till samtliga vådrum skall vara stängda och övriga patienter bör vistas på sina vådrum om patienter på två eller flera vådrum insjuknat.
- Informera anhöriga, begränsa antalet besökare, överväg besöksförbud.
- Vid många gastroenteritfall betraktas hela avdelningen som inkuberad och intagningsstopp kan övervägas.
- Verksamhetschefen fattar beslut om intagningsstopp i samråd med vårdhygieniska avdelningen.
- Som riktlinje gäller att intagningsstoppet kan hävas efter 2 dygns symtomfrihet på avdelningen.

Måltider

- Informera patienterna om vikten av en god handhygien. Handtvätt och desinfektion före måltid.
- Ingen buffé- eller självservering. Sjuka och inkuberade patienter serveras på rummen.
- Livsmedelshantering och köksgöromål skall skötas av särskilt avdelad personal som inte samtidigt deltar i vården av sjuka/inkuberade patienter.
- Använt porslin diskas direkt i diskmaskin efter måltid. Alternativt kan engångsmateriel användas.

Städning

- Till ytor i patientens omedelbara närhet t ex säng, sängbord, dörrhandtag används alkoholbaserat desinfektionsmedel/rekommenderat desinfektionsmedel. Till golv används dagligen rengöringsmedel/rekommenderat desinfektionsmedel. **OBS! Noggrann mekanisk rengöring.**
- Rekommenderat desinfektionsmedel används vid akut spill, till toalettutrymme samt vid slutlig smittrening.
- Har avdelningen varit stängd skall en slutlig smittstädning av avdelningen ske innan den åter öppnas.

Tvätt

- Tvätt som är grovt förorenad hanteras som "Risktvätt".

Avfall

- Avfall som är grovt förorenat hanteras som "Riskavfall". Övrigt avfall förslutes väl och skickas som konventionellt avfall.

Åtgärder för att förhindra smittspridning till andra enheter

- Sjuka och/eller inkuberade patienter får inte flyttas till andra avdelningar eller vårdinrättningar (undantag till infektionskliniken).
- Vid akuta undersökningar, behandlingar eller operationer utanför vådrummet ska berörda enheter informeras om smittrisen.
- Kräver sjuka/inkuberade patienter transport är det avdelningens vårdpersonal som bör transportera patienten. Om transportpersonal skall anlitas skall dessa informeras och instrueras.

Vårdpersonal

- All personal skall vara avdelningsbunden dvs ej vistas på andra avdelningar (gäller även läkare, nattpersonal, lokalvårdare m fl). Paramedicinsk personal såsom sjukgymnast, arbetsterapeut och kurator samt studerande skall endast arbeta på aktuell avdelning alternativt ej vistas på avdelningen. Bibliotekarie skall ej besöka avdelningen.
- Personal som deltar i vården av patient med misstänkt/konstaterad gastroenterit skall ej hantera livsmedel på avdelningen
- Personal med symtom på gastroenterit tas ur arbete. För avstängd personal hänvisas till AB 05 § 10 mom.4. Personal får återgå i tjänst tidigast efter 24 timmars symtomfrihet.
- Personal som återgått i tjänst efter gastroenterit får ej hantera livsmedel förrän efter 48 timmars symtomfrihet.
- Personal som i hemmet vårdar anhörig t.ex. barn med misstänkt virusgastroenterit ska ej hantera mat på vårdavdelningen förrän anhörig varit symtomfri 48 timmar.

Personalgemensamma lokaler

- Städa snarast personalgemensamma kylskåp, mikrovågsugnar och förvaringsutrymmen.
- Kassera gemensamma livsmedel, sådana får ej förekomma under pågående virusorsakad gastroenterit.

Övriga åtgärder

- Lista antalet insjuknande patienter och personal på separata blanketter "Epidemirapport" (se bilagor). Rapportera till vårdhygieniska avdelningen.
- Vårdhygienavdelningen informerar v.b. chefläkaren och juren vid infektionskliniken.

För vård av isolerad patient se även "Handbok för hälso- och sjukvård" under flikarna och ["Infektioner i magtarmkanalen"](#).